

Snaustrinda – begrepet og området

Mange innflyttere til Strindaområdet har gjerne hørt begrepet Snaustrinda og har kanskje undret seg: Hvor er det? Hvordan oppsto navnet? Brukes begrepet fremdeles? Redaksjonen har fått tre “innfødte” strindinger og ei ekte”by-pi” til å filosofere litt over dette og trekke fram minner de har fra Snaustrinda.

Av Nils Estenstad

Snaustrinda er nok et navn skapt av folket som gjennom tidene har bodd her. Det har ingen definert geografisk avgrensning med formelle grenser, men har blitt til som betegnelse på et område gjennom folks opplevelser av det å bo og ferdes her. Følgende utsagn fra en ekte snaustrinding illustrerer navnet godt: “På Snaustrinda går du i sur motvind uansett ka slags rætning du går i”.

Det snaustrindinger flest ser på som Snaustrinda, vil kunne avgrenses grovt slik, hvis vi starter i syd og går mot klokka: Moholt, Bergheim, Dragvoll, Granåsen, Tunga, Bromstad, Persaunet, Kuhaugen, Tyholt, Blussuvoll, Berg. Men denne avgrensningen vil sikkert noen ha utvidet østover til å omfatte det flate åkerlandskapet øst for Granåsen mot Stokkan og Blekkan, og ned mot Charlottenlund og Ranheim.

De som har opplevd Snaustrinda, innser at begrepet er treffende. Og det er nok de kalde og sure vindene over det flate landskapet som har bidratt til navnet.

Når navnet Snaustrinda har oppstått i allminnelig språkbruk, vites ikke, men det er rimelig å anta at det kan være av gammel dato. Gamle ferdseisårer fra byen

Snaustrindaområdet i 1936. Mellom Nardoskrenten til høyre og Tungaområdet til venstre ser man tydelig det vide og åpne kulturlandskapet. Utsnitt av postkort utgitt av Widerøes Flyveselskap.

Bildene er tatt fra Bergheim i 1907 og 2010, og dekker omtrent samme område. Vi ser her en 100-års forandring. Det åpne kulturlandskapet er gjenbygd og beplantet. Moholt kirke (fra 1900), Amtsskolen (fra 1902) (nå Svanholm begravelsesbyrå), Voll gård og Åsvang skole vises på begge bildene. Skolen har nye bygninger fra 2003, men den gamle bygningen fra 1881 med en påbygning i 1911, er beholdt. Mursteinsblokkene bak kirka er på stedet der gården Østre Berg lå. Bygningen ved siden av Voll gård er forsamlingslokalet Veiskillet, revet i desember 1997 da veiene ble lagt om. Postkortet fra 1907 er utlånt av Knut L. Vik. Foto 2010: Knut L. Vik.

østover gikk over Snaustrinda, og det var tidlig attraktivt jordbruksland. Gårdsnavn som Berg, Nardo, Moholt, Tyholt, Bromstad, er eksempler på gårdsbruk som har sin opprinnelse allerede i tidlig vikingtid. Landskapet var for en stor del skogkledd i tida fram til vikingtida. Rikdommen på skog var imidlertid en viktig ressurs i båtbygging, bygging av forsvarsverk, og ikke minst bygging av hus, som den økende befolkning hadde behov for.

I Strinda Bygdebok (bind 2 s. 336), kan en lese: *Men skogen ble etter hvert uthogd. I 1692 ble landskylda for Lade satt ned fordi skogen var hogd ut og brukt til festninga på Munkholmen. Noen få år senere ble det opplyst at Lade hadde skog bare til gjerdefang og brenneved. Dette vil vel i store trekk være skogens saga for store deler av Strinda.*

Vi får videre høre om et stort geitehold, og at sau, ku og hest var viktig for levevilkårene. Geita og sauens nøysomhet og evne til å utnytte fôrtilgang som busker og trær - ikke minst mengden av |nyskudd fra løvtrær - førte til at muligheten for gjenvekst av trevirke ble betydelig redusert. Med de flate viddene ble også tilgangen til nyryddingsjord gjort lett og attraktiv. Leirjorda på Snaustrinda er av god bonitet, og avlingsskader er sjeldne.

Når en studerer eierhistorien til de mange store og flotte gårdsbruk en finner

her, bør et moment trekkes frem. Eiene av de gamle storgårdene var gjerne velstående med høy geistlig eller annen høy sosial rang. Det var ikke uvanlig at en slik eier eide flere gårder (jfr. Angell, Lysholm m.fl.). Gårdene ble styrt av tilsatte driftsbestyrere (leilendinger). Historien forteller om både stor kunnskap og interesse for gårdsdrift blant disse eierne. Og som ikke minst gjennom sin utenlandskontakt fikk ideer og inspirasjon til nyvinninger i sitt eget landbruk. Eksempelvis kan vi lese i Strinda Bygdebok (bind 2 s. 341):

Mange prester kunne være dugende gårdbrukere. Nils Muus som var kapellan i Domkirken i slutten av 1600-tallet, dyrka opp to plasser utafor byen mest med egne hender. Gunnerus, som ble biskop i Trondheim i 1758, sendte ut rundskriv til prestene samme året, og rådde dem bl.a. til å ”gribe Bonden under Armene og viise ham, fornemmelig ved deres Exempel, hvorledes han bedre kan benytte seg av sin jord og andre eiendeler”.

Den gode dyrkingsjorda ble godt ivarettatt, og omkring 1820 kastet hagebruket i Strinda av seg nesten like mye som hele den øvrige del av fylket. Dette kan tilskrives disse foregangsmenn.

En drift med slike resultater av jordeiendommene gir ikke rom for mye skog. Arealene ga betydelig bedre avkastning ved å utnytte jorden til dyrking av korn, rotvekster og gress-/høy-produksjon.

Behovet gårdene på denne del av Strinda hadde for tømmer, ble dekket gjennom rett til å ta ut tømmer i almenningsskogene. Disse lå hovedsakelig i Jonsvannsområdet.

Ut fra beskrivelsen ovenfor kan vi danne oss en forestilling om hvordan det snau landskapet etter hvert oppsto og fikk sin form. Skuer en nordover mot Strindfjorden fra høydedraget i syd - for eksempel fra Bergheim, Gryta eller Steinan - fremkommer det flate snau landskapet med enkelte bekkedaler og små klynger av skog. Bekkedalene fortoner seg som furer som liver opp landskapet og markerer det flate og snau landskapet ut mot sjøen. Det samme inntrykket får en fra utsikten på Tyholt eller Kuhaugen østover, eller når en står

på toppen av bakken opp til Granåsen med blikket vendt vestover. På gamle bilder fornemmer en nakenheten og bekkedalenes krumninger i landskapet, samt den spredte bebyggelsen – hovedsakelig gårder. Utsikten vi i dag har fra Tyholt-tårnet, viser restene av det vide landbruksområdet som en gang var, men som i dag domineres av boligområder, blokkbebyggelse, høyhus, skoler og forretningsbygg. Og i grøntanleggene omkring bebyggelsen vokser det nå opp busker og trær, som med tiden vil gjøre de snau flatene lunere.

Dette er Snaustrinda!

Nils Estenstad, f. 1942, er oppvokst på Valentinlyst gård og bor fortsatt der.

“Snaustrinda” rundt 1977. Her vises den store utbyggingen på Strinda med rekkehus og blokker som startet på 1960-tallet. Nedre del av bildet domineres av utbyggingen på Angelltrøa og den begynnende utbygging på Teglverket. Høyhusene på Valentinlyst er markert i landskapet. Bygningene på Teglverket og gården Reitgjerdet står ennå, men Østre Berg (oppe til venstre) er borte, og mursteinsblokkene der er reist. Foto: Fjellanger Widerøe AS.